

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Н А К А З

23 12 2016

Вінниця

№ 608

*Про виконання рішення колегії
Департаменту освіти і науки
облдержадміністрації
від 21 грудня 2016 року, протокол №7*

На виконання плану роботи Департаменту освіти і науки облдержадміністрації на 2016 рік, 21 грудня 2016 року проведено засідання колегії Департаменту освіти і науки облдержадміністрації у відкритому режимі. З метою виконання рішення колегії з питання «Діяльність органів управління освітою райдержадміністрацій та міських рад з реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді у 2016 році»,

НАКАЗУЮ:

1. Рішення колегії Департаменту освіти і науки облдержадміністрації від 21.12.2016 року, протокол №7 з питання «Діяльність органів управління освітою райдержадміністрацій та міських рад з реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді у 2016 році», що додається, надіслати КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти», керівникам органів управління освітою райдержадміністрацій та міських рад, директорам обласних позашкільних навчальних закладів, шкіл-інтернатів обласного підпорядкування.
2. КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти», керівникам органів управління освітою райдержадміністрацій та міських рад, директорам обласних позашкільних навчальних закладів, шкіл-інтернатів обласного підпорядкування забезпечити виконання вищевказаного рішення в повному обсязі.
3. Наказ розмістити на сайті Департаменту освіти і науки облдержадміністрації.
4. Контроль за виконання даного наказу покласти на заступника директора Департаменту – начальника управління загальної середньої, дошкільної освіти та виховної роботи Буняка В.В.

**Заступник голови -директор
Департаменту освіти і науки
облдержадміністрації**

І. Івасюк

Заступник директора Департаменту – начальник
управління загальної середньої, дошкільної освіти
та виховної роботи
Буняк В.

Лісогурська Т.
Стахова А.

РІШЕННЯ
колегії Департаменту освіти і науки
Вінницької обласної державної адміністрації

від 21 грудня 2016

Протокол №7

**«Діяльність органів управління освітою
райдержадміністрацій та міських рад
з реалізації Концепції національно-патріотичного
виховання дітей та молоді у 2016 році»**

Заслухавши та обговоривши інформацію заступника начальника управління загальної середньої, дошкільної освіти та виховної роботи – начальника відділу позашкільної освіти та виховної роботи Лісогурської Т.І. з питання «Діяльність органів управління освітою райдержадміністрацій та міських рад з реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді у 2016 році», колегія відзначає, що Департаментом освіти і науки облдержадміністрації затверджено План заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді (наказ від 15.12.2014 №559) та План заходів з реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (наказ від 09.09.2015 №388), на виконання указів Президента України «Про заходи щодо національно-патріотичного виховання дітей та молоді», «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», а також на виконання наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді».

З метою реалізації заходів, затверджених вищевказаними указами та наказами працюють з питання національно-патріотичного виховання всі органи управління освітою райдержадміністрацій та міських рад, Комунальний вищий навчальний заклад «Вінницька академія неперервної освіти», обласні позашкільні навчальні заклади, загальноосвітні та позашкільні навчальні заклади районів та міст області, лідери учнівського самоврядування, батьківська громадськість.

Так, навчально-виховна робота в *Обласному центрі технічної творчості учнівської молоді* проводиться згідно з виховною програмою «Я - громадянин України»; у 2016 році закладом проведено 11 обласних масових заходів, якими охоплено 1,4 тис. гуртківців області.

Команди Вінницької області взяли участь у 10 всеукраїнських масових заходах "Космос. Людина. Духовність», «Наш пошук і творчість – тобі, Україно!», «Знай і люби свій край», "Ми діти України" та інш., вибороли 43 призових місця в особистому заліку та 5 призових командних місць. На базі Дашівської станції юних техніків Іллінецького району проведена обласна координаційно-методична рада на тему: «Національно-патріотичне виховання в гуртках технічної творчості», обласний семінар керівників гуртків декоративно-ужиткового мистецтва.

Вінницьким обласним центром туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій упродовж 2016 року проведено 10 обласних туристсько-краєзнавчих масових заходів (понад 5 тис. дітей) та 4 обласних конкурси з національно-патріотичного виховання.

Збірні команди області взяли участь у 4 Всеукраїнських масових заходах з туризму та краєзнавства, виборовши 5 призових місць в особистому заліку та 3 призових командних місця «Моя Батьківщина – Україна», «Золота спадщина Поділля» та інш.

У жовтні в області проведено Всеукраїнських семінар практикум «Краєзнавча і музейна робота навчальних закладів як пріоритетні напрями патріотичного виховання дітей та молоді» за участю Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді Міністерства освіти і науки України.

З метою пізнання рідного краю, України в області організовано та проведено 230 навчальних екскурсій, охоплено 2,7 тис. дітей.

У листопаді 2016 року проведено Перший обласний Форум українських патріотичних справ «Ми – Українці!». Мета – залучення учнівської молоді до активних форм туристсько-краєзнавчої роботи, удосконалення змісту і засобів національно-патріотичного виховання підростаючого покоління.

Яскравим прикладом спортивно-туристської роботи є діяльність клубу «Сталкер» Тульчинського районного будинку дітей та юнацтва (кер. Куценко І.П.). Робота клубу сприяє формуванню паростків громадянської мужності, зрілості, любові до України. Сталкерівці здійснюють категорійні туристичні походи різних видів: пішохідні, велосипедні, гірські та водні. Побували у багатьох куточках країни; здійснили шестиденний похід першої категорії складності «Рідними стежками Поділля», доторкнувшись до історичного минулого рідного краю, пройшли пам'ятними місцями козацької слави та героїчних подій Другої світової війни.

Вінницька обласна станція юних натуралістів – найбільший в області позашкільний заклад еколого-натуралістичного профілю, зміст навчально-виховної роботи якого тісно пов'язаний з національно-патріотичним вихованням.

Так, упродовж року проведено 89 обласних масових заходів, охоплено 8,3 тис. дітей. Команди області були учасниками 23 Всеукраїнських етапів конкурсів, змагань, фестивалів та вибороли 76 призових місць в особистому заліку.

Системно проходять тренінги з національно-патріотичного виховання з вихованцями, педагогами, колективами загальноосвітніх навчальних закладів за участі дипломованого тренера з національно-патріотичного виховання Мельник В.А., яка пройшла сертифіковану підготовку в Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді (м. Київ).

200 слухачів секцій «Фольклористика», «Народознавство», «Краєзнавство» Вінницького територіального відділення Малої академії наук України вивчають та досліджують національні обряди, звичаї, народні промисли, народну творчість.

Ефективними, в плані патріотичного виховання учнівської молоді, є обласні природоохоронні конкурси «Без верби і калини нема України», «Країна веселкова», «Прикрасимо дім, в якому ми живемо» та інш.

На VII Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти 2016» Вінницька обласна станція юних натуралістів презентувала досвід з національно-патріотичного виховання в номінації «Інноваційна діяльність закладу», нагороджена Золотою медаллю та дипломом лідера.

У переважній більшості масових заходів, проведених *обласним Будинком культури учителя* прослідковується національно-патріотична спрямованість.

Літературно-музичні вечори та тематичні зустрічі до Дня Соборності України «Молюсь за тебе, Україно!», до Дня Конституції України «З Україною в серці», патріотично-мистецькі акції «Україна єдина», «Ми України доньки і сини», участь творчих колективів у міських та обласних заходах, присвячених 25-й річниці незалежності України, Дню захисника України.

Залучення учнівської молоді, а також педагогічних працівників до вивчення культури, пропагування кращих здобутків національної культурної і духовної спадщини, підтримка професійної та самодіяльної художньої творчості, діяльності творчих об'єднань, клубів за інтересами, фольклорних колективів здійснюється через організацію та проведення обласних фестивалів та конкурсів: «Проліски надії», «Дивоцвіти Вінницького краю», конкурс солістів-вокалістів та читців, конкурс творчих педагогічних родин «Від роси, від землі, від любові...», конкурс медіа загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладів.

Значна увага приділяється відзначенню знаменних дат та визначних подій, пов'язаних з історією України та рідного краю: Шевченківські дні, День народження І.Франка, 100-річчя «Щедрика» Миколи Леонтовича, 85-річчя від дня народження композитора Олександра Білаша тощо.

КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» також активний учасник в системі національно-патріотичного виховання. Так, на базі Академії проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Проблема української ідентичності в сучасному освітньому просторі», Всеукраїнський науково-практичний семінар «Використання географічного потенціалу засобами краєзнавства у формуванні фахової компетенції вчителя» завідувачів кабінетів географії, методистів обласних закладів післядипломної педагогічної освіти, оперативну школу методичної служби області для методистів РМК(ММК), що відповідають за виховну роботу «Актуальні питання патріотичного

виховання». Видано: методичний посібник Формування патріотичних почуттів дошкільників, науково-практичну серію «Творча скарбничка» для вихователів ДНЗ на тему: «Патріотичне виховання дошкільників», посібник для вчителів початкових класів «Національно-патріотичне виховання в початковій школі. Сучасні практики», посібник до 150- річчя з Дня народження М.Грушевського «Великі українці: Михайло Грушевський – історик і президент».

До навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації педагогічних та керівних кадрів введено спецкурс «Формування та розвиток української ідентичності на уроках та позаурочний час через систему патріотичного виховання», розроблені лекції з тем: «Українська політична нація – визначальна засада формування української ідентичності», «Роль зовнішньополітичних чинників у формуванні національної ідентичності, консолідації суспільства», «Формування української ідентичності засобами словесності», «Формування української ідентичності засобами культурознавчої спрямованості позанавчальної виховної роботи», «Формування патріотично-ціннісних орієнтацій молодших школярів».

Станом на 21.10.2016 в області діє 183 музеї при навчальних закладах. Найбільша кількість музеїв працює при загальноосвітніх навчальних закладах: Шаргородського (20), Тиврівського (14), Калинівського (9), Томашпільського (8), Козятинського (7) районів та м. Вінниці (26).

Слід відзначити значне зростання інтересу учнів до історичного минулого свого народу, звичаїв, обрядів, культури, побуту, пошуків інтересу до вивчення окремих сторінок історії, що розкривають «білі плями» суспільно-політичного життя та внесок у зміцнення обороноздатності України. На базі музеїв проводяться зустрічі з учасниками та свідками важливих подій ХХ ст., залучаються активісти місцевих громад, представники громадських організацій до просвітницької діяльності музеїв. Робота музеїв висвітлюється у засобах масової інформації.

З огляду на останні трагічні події в історії України у кожному загальноосвітньому навчальному закладі створено тематичні куточки, присвячені героям антитерористичної операції. Музеї поповнюються матеріалами про революцію Гідності, про жителів села (міста) – учасників цих подій; пошукові загони збирають матеріали про Героїв Небесної Сотні, про учасників військових дій на Сході.

У *Немирівській спеціальній загальноосвітній школі-інтернаті* створено музей Пам'яті "Від майдану - до АТО", у якому представлені зразки використаної в АТО зброї (гільзи, патрони, боеприпаси тощо), маскувальна сітка, прапор-квест, виготовлений учнями 20 шкіл-інтернатів обласного підпорядкування з дитячими побажаннями, який побував у бійців АТО і повернувся зі словами вдячності до Немирівської спецшколи-інтернату.

У *Мурованокурській загальноосвітній санаторній школі-інтернаті I-III ст. для дітей із захворюваннями серцево-судинної системи* за участю учасників антитерористичної операції на сході України відкрито Кімнату пам'яті і слави поколінь.

Станом на 15.12.2016 на фасадах загальноосвітніх навчальних закладів встановлено 105 меморіальних дошок загиблим героям АТО, які навчались у даних закладах, 5 табличок трьом загиблим героям Небесної Сотні та 1 пам'ятний знак Героям Небесної Сотні, встановлений на території *Тиврівського ліцею-інтернату* поглибленої підготовки у галузі науки.

У 2016 році в навчальних закладах області проведено понад 1093 акцій, реалізовано близько 500 проектів, проведено понад 1,5 тис. зустрічей з учасниками АТО, працювало 39 волонтерських загонів (780 дітей), зібрано 1 млн. 260 тис. грн.

До прикладу, в *Барському районі* розпочато пошуковий проект «Українські пісні у звичаях, традиціях та віруваннях українського народу».

З метою утвердження патріотичного духу учнівської молоді, виховання поваги, гордості за свою державу у навчальних закладах *Бершадського району* започатковано декади патріотичного виховання «Я – частинка України», «З відданістю Україні в серці». Щорічно відбувається свято «Вишиванки», близько 1000 учнів та вчителів міських шкіл є учасниками Маршу вишиванок. Педагогічними, учнівськими та батьківськими колективами району в ході акцій сформовано 665 символічних мішечків, пакунків з сумішшю запашних трав (липа, м'ята, ехінацея, бузина, шипшина, чебрець тощо), сухофруктів, ароматного варення. В кожен пакунок дбайливо покладено дитячі листи, малюнки, вітальні листівки з щирими побажаннями. Пакунки з чаями передано волонтерам.

В Агрономіченській СЗШ І-ІІІ ст. *Вінницького району* організовано пересувну виставку спільно з обласним краєзнавчим музеєм в рамках відзначення 71-річчя перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.

У *Гайсинському районі* школярі разом із педагогами були учасниками веломаршу, присвяченого пам'яті загиблих героїв-земляків. До них приєдналися учасники бойових дій, військовослужбовці.

На базі СЗШ І-ІІІ ст. № 2 м. Гайсин проведено дитяче віче «Діти проти війни». Запрошені учасники АТО, батьки, представники духовенства.

В Олександрівській школі *Жмеринського району* створено стіну Миру «Я і моя родина за мир в Україні», на якій діти самостійно розміщують малюнки, плакати, побажання миру і злагоди в нашій державі.

В дошкільних навчальних закладах *Калинівського району* проводиться системна робота з національно-патріотичного виховання. Зокрема, свята «Козацькому роду нема переводу», розваги з дітьми «Ми нащадки славних козаків», бесіди «Квіти – обереги України», «Калина - символ України», «Моя держава - Україна», відео презентації «Тварини рідного краю», «Київ – наша Батьківщина», оформлено українську світлицю.

В ЗОШ І-ІІІ ст. с. Іванів *Калинівського району* в 2016 році проведено 11 акцій: «Допоможи солдату», «Нагодуй солдата», «Обігрій воїна», «Привітай захисника», «Родина героя», «Маки пам'яті», «Запали свічку», «Одягни вишиванку», «Обеліск», «Милосердя», «З Україною в серці». Зібрано 47 ящиків харчових продуктів, побутової хімії та одягу, 268 банок консервованої продукції, 101 пачку круп, 16 – чаю, 50 банок консервів на допомогу військовим, захисників нашої країни.

Учителями історії, української мови та літератури, бібліотекарями, педагогами – організаторами, заступниками директорів загальноосвітніх навчальних закладів *Липовецького району* проводяться уроки, виховні години, що спрямовані на відновлення історичної пам'яті про тривалі державницькі традиції України (Київська Русь, велике Князівство Литовське, Військо Запорізьке, Гетьманщина, діяльність Українських Урядів 1917 – 1921 р.р.), формуються тематичні виставки в бібліотеках, фотовиставки.

В навчальних закладах *Могилів-Подільського району* створено тематичні добірки українських літературних та музичних творів національно-патріотичної тематики на електронних носіях.

У навчальних закладах *Теплицького району* постійно відбуваються конференції, засідання за круглим столом з питань, що стосуються боротьби за незалежність України у ХХ столітті.

Учні навчальних закладів м. *Вінниці* упродовж 2016 року виготовили понад 20 тис. браслетів різними техніками для воїнів АТО, а спільно з педагогами виготовлено 40 маскувальних сіток. Міською молодіжною громадською організацією «Союз старшокласників «Лідер» проведено історичний квест «Вулицями рідного міста».

Усі заходи, які проходять в навчальних закладах м. *Жмеринка*, висвітлюються в щотижневику «Жмеринська газета», Жмеринському телебаченні «Інфо Жмеринка», сайті Жмеринської міської ради.

Центром позашкільної роботи м. Жмеринки розроблено Фаховий сервер «Уроки мужності»: розроблено методичні рекомендації для керівників гуртків «Мій родовід», «Моя сім'я в історії рідного міста», «Національні герої України», «Скарби народних промыслів», «Національні традиції українського народу». Проведено загальноміський фестиваль інсценізованої української патріотичної пісні «Мелодія єднає, на мир надихає!».

Навчальними закладами *Козятинського району* спільно з ГО «Суспільні ініціативи Козятинщини» проведено роботу з плетіння маскувальних сіток та «кікімор», які передано волонтерами в зону АТО. Виготовлено близько 320 штук.

У Козятинській СЗШ І-ІІІ ст. №9 Козятинського району проведено конкурс пісні і строю «На варті держави», а учнями Махнівської СЗШ І-ІІІ ст. проводиться пошукова робота «Захисники України нашого часу».

Учнями ЗНВК І-ІІІ ст. «Школа – інтернат - гімназія» Козятинського району реалізовано проект «Майдан 2013-2014рр. Хронологія подій».

У НВК: ЗШ І-ІІІ ст. – гімназія м. *Хмільника* відбулась презентація книги «Вклоняємось доземно українському солдату» за участю учасники АТО Беляєва А.П., у ЗОШ І-ІІІ ст. №3 відкрито: експозицію приурочену бійцям, які перебувають у зоні АТО «Героям слава», стенд «Небесна сотня», приурочений трагічним подіям на Майдані, кімнату народознавства «Батьківська хата».

На сайтах шкіл *Хмельницького району* у розділі «Виховна робота» висвітлюються акції, виховні заходи, зустрічі з учасниками АТО, виставки літератури, фото та відео матеріали національно – патріотичного спрямування.

Національно-патріотична діяльність *Вінницької обласної ради старшокласників «Лідер»* у 2016 році також була головним лейтмотивом роботи. Учні загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів області зробили велику кількість добродійних справ, які були візитівкою майже всіх районів та міст області. Це акції «Допоможи солдату», «Привітай захисника», «Напиши листа захиснику України»; патріотичні виставки «Люби і знай свій рідний край», «Рушник моєї бабусі»; численні зустрічі з учасниками АТО та ветеранами Другої світової війни; свята українських традицій, урочисті лінійки, концерти «З Україною в серці», марші Гідності та Свободи, заходи з нагоди вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні; уроки мужності, волонтерська діяльність, а також дідерами області проведено: еколого-трудова десанти "Чиста планета", "Сміття не в ліс, а з лісу"; конкурс дитячих малюнків — «Екологічний вернісаж», "Цей чарівний світ природи", "Природа очима дітей"; екскурсії в природу з метою збору природного матеріалу для виготовлення виробів; акції «Юних лісівників», «Чистодвір», «Друге життя речей», операції «Мій дім – моя турбота», «Допоможи птахам взимку», «Будь природі другом», «Ми – за чисте довкілля», конкурси екологічних агітбригад, екологічний міні проект «Мій ЕКОдім».

Департамент освіти і науки облдержадміністрації, органи управління освітою, обласні позашкільні навчальні заклади співпрацюють з волонтерськими громадськими організаціями «Мольфар», «За нове життя»ЦК «АЗОВ», Товариством сприяння оборони України (м. Вінниця), Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського, Донецьким національним університетом; обласним осередком «ПЛАСТу», ВККМО ГО «Молода Подільська Січ», Обласним краєзнавчим музеєм, музеєм імені Михайла Коцюбинського, а також іншими соціальними інституціями.

Однак, не дивлячись на проведену роботу, є органи управління освітою, які недостатньо здійснюють свою діяльність в напрямку національно-патріотичного виховання.

Враховуючи вищезазначене, колегія Департаменту освіти і науки облдержадміністрації вирішила:

1. Взяти до відома інформацію заступника начальника управління загальної середньої, дошкільної освіти та виховної роботи – начальника відділу позашкільної освіти та виховної роботи Лісогурської Т.І.
2. Вважати задовільною діяльність органів управління освітою райдержадміністрації та міських рад з реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді.
3. Відділу позашкільної освіти, виховання та шкіл-інтернатів управління загальної середньої, дошкільної освіти та виховної роботи (Лісогурська Т.І.) забезпечити в області реалізацію Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді до 2020 року.

Термін: постійно

4. КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» (Дровозюк С.І.) забезпечити проведення просвітницької роботи серед педагогічних працівників з питань засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні, вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ ст. та протидії пропаганді сепаратизму та антиукраїнської ідеології в системі освіти.

Термін: постійно

5. Керівникам органів управління освітою райдержадміністрацій та міських рад:

5.1. Сприяти:

- 5.1.1 Осучасненню роботи навчальних закладів з національно-патріотичного виховання.

Термін: постійно

- 5.1.2. Оновленню експозицій шкільних музеїв (кімнат) відповідно до законів України «Про правовий статус та вшанування пам'яті учасників боротьби за незалежність України у ХХ столітті», «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки».

Термін: постійно

5.1.3. Створенню експозицій, присвячених: боротьбі з російською агресією, героям АТО, громадянам, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності України, борцям за незалежність і демократизацію.

Термін: постійно

5.2. Забезпечити:

5.2.1. Реалізацію заходів Конвенції національно-патріотичного виховання до 2020 року.

Термін: постійно

5.2.2. Відзначення пам'ятних дат і ювілеїв.

Термін: постійно

6. Керівникам органів управління освітою Могилів-Подільської міської ради (Коновалов В.Ф.), та Ямпільської райдержадміністрації (Кульбаба О.В.) активізувати роботу з національно-патріотичного виховання.

Термін: з 01.01.2017

7. Контроль за організацією виконання рішення колегії покласти на заступника директора – начальника управління загальної середньої, дошкільної освіти та виховної роботи Департаменту освіти і науки облдержадміністрації Буняка В.В.

**Голова колегії, заступник голови –
директор Департаменту освіти і науки
облдержадміністрації**

І. Івасюк

Секретар

О. Дорош